

« درس اول: معرفت آفریدگار »

الف- مامعمولا مقصود خود را به صورت جمله بیان می کنیم در واقع جمله مجموع یک یا چند کلمه است که پیام و مقصود کاملی را از گوینده به شنونده می رساند.

انواع جمله

۱- جمله خبری: جمله ای است که خبری را به شنونده انتقال می دهد، نشانه نگارشی آن ، آخر جمله نقطه (.) است.

۲- جمله پرسشی: جمله ای است که گوینده پرسشی از شنونده می پرسد، نشانه نگارشی آن، آخر جمله علامت (؟) است.

۳- جمله امری: جمله ای است که گوینده خواهش یا دستوری به شنونده می دهد ، نشانه نگارشی آن، آخر جمله علامت (.) است.

۴- جمله عاطفی: جمله ای است که گوینده احساسات و عاطفه ی خود را به شنونده انتقال می دهد، نشانه نگارشی آن، علامت آخر جمله (!) است.

ب) معمولا فعل در آخر جمله قرار می گیرد ولی در شعر برای زیبا و موزون بودن شعر، گاهی شاعر جای فعل را جا به جا می کند.

مانند: باد بهاری وزید از طرف مرغزار

مای درس

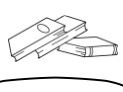
گروه آموزشی مهر

www.my-dars.ir

« درس اول: معرفت آفریدگار »

۱- فعل:

فعل کلمه ای است که معمولا آخر جمله قرار می گیرد ، مفهوم و مقصود گوینده را کامل می کند.

« درس اول: معرفت آفریدگار »

۲- سال ۳۵۲ ه. ق ابو علی بلعمی وزیر و دانشمند منصور بن نوح سامانی به امر وی، ماموریت یافت که تاریخ مفصلی را که محمد بن جریر طبری به عربی نوشته بود، به فارسی برگرداند. بلعمی پس از شروع به ترجمه این کتاب، اطلاعات دیگری راجع به تاریخ ایران به دست آورد و بر آن افزود.

۳- ذکر و ستایش خداوند پروردگار توسط تمامی عناصر و ارکان طبیعت است.

« درس اول: معرفت آفریدگار »

- ۱- افعال جمله های زیر را مشخص کنید
این همه خلق را که شما بینید خالقی دارد.
آفریدگار را باید پرستید .
از نعمت های خداوند باید تشکر کرد.
۲- نوع جمله های زیر را مشخص کنید.

نوع جمله	نشانه نگارشی	جمله
		به آسمان نگاه کن
		به به چه هوایی
		برای موفقیت در درس چه باید کرد خداوند آفریدگار آسمان و زمین است

« درس اول: معرفت آفریدگار »

۳- با نثر زیبا و ساده زیبایی های جنگل را در یک بند بنویسید.

۴- عبارت های زیر را به نثر ساده تبدیل کنید.

باد بهاری وزید از طرف مرغزار باز به گردون رسیدناله هر مرغ زار

اندیشه کردن اندر کار خالق و مخلوق ، روشنایی افزایش اندر دل

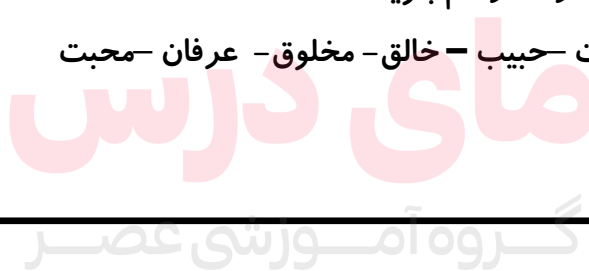
۵- در هر کدام از عبارت های زیر، غلط املایی وجود دارد. آن را پیدا کنید شکل صحیح آن را بنویسید.

الف) اندیشه کردن اندر کار خالق و مخلوق، روشنایی افزایش اندر دل و قفلت از این و نا اندیشیدن، تاریکی افزایش اندر دل و نادانی، گمراهی است.

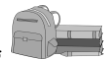
ب) خیز و قنیمت شمار ، جنبش باد ربیع ناله ی موزون مرغ، بوی خش لاله زار

۶- واژه های هم خانواده را کنار هم بنویسید.

عارف - معرفت - خلقت - حیب - خالق - مخلوق - عرفان - محبت

www.my-dars.ir

« درس اول: معرفت آفریدگار »

۱- با حروف ع-ص-غ-ض از درس یک کلمه پیدا کنید و هم خانواده و مترادف آنها را نوشته و با آنها یک متن ۵ خطی بنویسید و با هنر تلفیق نمایید.

« درس اول: معرفت آفریدگار »

.....

.....

.....

.....

.....

۲- با کلمه‌ی « وطن » سه جمله خبری، پرسشی و امری بنویسید.

خبری:

امری:

پرسشی:

۳- چهار کلمه مرتبط با (بهار) را بنویسید.

۴- واژه های زیر را با یکی از نشانه‌های « ان » و « ها » جمع ببینید.

درخت

انسان

گل

کبوتر

۵- معنی واژه‌های زیر را بنویسید.

سپاس‌داری:

غنیمت:

ربیع:

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس اول: معرفت آفریدگار »

« درس دوم : پنجره های شناخت »

به کلمه هایی هم خانواده می گویند که سه ویژگی زیر را داشته باشند.

۱- کلمه هایی که از یک ریشه گرفته شده باشند.

۲- حرف های اصلی کلمه در کلمه های هم خانواده پشت سر هم بیاید.

مانند : علم، معلوم ، عالم، معلم، تعلیم، علوم، از سه حرف اصلی (ع-ل-م) تشکیل شده است در حالی که کلمه عمل از سه حرف (ع-م-ل) تشکیل شده است ولی چون ترتیب حرف های کلمه عمل مانند ترتیب کلمه ها بالا نیست پس کلمه عمل با کلمه ها بالا هم خانواده نیست.

۳- شناخت ویژگی کلمه ها خانواده در تشخیص املاي کلمه به ما کمک می کند.

« درس دوم : پنجره های شناخت »

در زبان فارسی باید بن مضارع و بن ماضی را ملاک هم خانواده بودن قرار داد . کلمه هایی که بن ماضی و مضارع آن ها یکسان باشد هم خانواده هستند . کلمه های هم خانواده در زبان فارسی که بن فعلی دارند.

مثل: ۱- دانش - دانا - دانشمند

۲- گوینده - گویندگی - گویا

۳- بیننده - بینش - بینا

بعضی از کلمه های هم خانواده در زبان فارسی بن فعلی ندارند.

مثل: ۱- گل زار - گلستان - گل خو - گلدان - گلنوش - گل رخ

۲- هنرور - هنرمند - هنر دوست هنری - باهنر

کلمه های خانواده از نظر معنی به هم نزدیک هستند.

* منظور از ارتباط بین کلمه ها، همان کلمه ها هم خانواده است.

۳- هر جمله دو بخش دارد به نام (نهاد و گزاره) نهاد یعنی کننده ی کار یا بهتر است بگوییم کسی (کسانی) یا چیزی (چیز هایی) که کار را انجام می دهد. به بقیه جمله هم گزاره می گوییم.

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس دوم : پنجره های شناخت »

اضافه شدن دو کلمه به یکدیگر را در صورتی که هر دو کلمه اسم باشند، مضاف و مضاف الیه می گویند. برای تشخیص دو ترکیب « مضاف و مضاف الیه » و « صفت و موصوف » چند راه پیشنهاد می شود:

۱- اضافه کردن «ی» نکره به پایان کلمه‌ی اول، در این صورت اگر ترکیب معنادار بود « موصوف و صفت » است. مثال : کوهی بزرگ : (کوه بزرگ موصوف و صفت)

کوهی دماوند : (کوه دماوند مضاف و مضاف الیه)

۲- اضافه کردن علامت جمع « تر » به پایان کلمه‌ی دوم، اگر ترکیب معنادار بود موصوف و صفت است. مثال : کوه بزرگتر .

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس دوم : پنجره های شناخت »

۱- برای هر کلمه دو هم خانواده بنویسید. (بخشنده - آفریدگار - غفلت - اشکال)

۲- جاهای خالی را پر کنید .

هم خانواده درس، ، می باشد .

هم خانواده مفرور، و آسوده، و حواس، می باشد .

۳- در جمله های زیر نهاد و گزاره را مشخص کنید.

جمله	نهاد	گزاره
معلم نظر گروه های کلاس را شنید.		
دو دوست پیاده از جاده ای در بیابان عبور می کردند.		

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس دوم : پنجره های شناخت »

۴- با توجه به حکایت محبت دو سوال طرح کن و پاسخ آن را بدهید.

۵- جاهای خالی را با عبارت مناسب کامل کنید.

(الف) هم خانواده‌ی معلومات و است.

(ب) به واژه‌هایی که با هم ارتباط دارند، می‌گویند.

۶- با کلمه‌های زیر جمله بسازید.

خالق:

پنجره:

« درس دوم : پنجره های شناخت »

۱- عبارت زیر از چند جمله تشکیل شده است؟

اعضای این گروه بر این باورند که این چهار کلمه به ترتیب درستی به دنبال هم آمده‌اند زیرا ما با شناخت خود و شناخت خلق و خلقت، سرانجام به خالق همه‌ی این‌ها ایمان می‌آوریم.

۲- با توجه به جملات داده شده واژه‌ی درست را مشخص کنید.

(الف) مریم از معلم خود اجازه (خاست - خواست).

(ب) هر کس شخصیت خود را در رفتار (خیش - خویش) نمایان می‌کند.

تکلیف

« درس دوم : پنجره های شناخت »

۳- جاهای خالی را با یکی از حروف (از، به، در، با) کامل کنید.
فاطمه به نمایندگی گروه خود برخاست و گفت: ما فکر می کنیم ارزش هر چیز
اندازه ی نقش و عملکرد مفید آن است. یعنی هر کس شخصیت خود را رفتار و عمل خویش
نمایان می کند.

۴- معنی واژه های زیر را بنویسید.

عملکرد: نمایان: پای بند:

۵- در بین کلمه ها زیر صفت و موصوف را مشخص کنید.

باد سرد، یاد خدا، درخت سیب، گل زیبا، سنگ آذرین

باز خورد آموزگار و اولیاء

« درس دوم : پنجره های شناخت »

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس سوم : هوشیاری »

- ۱- خواندن درست کلمه به درک مفهوم آن در جمله کمک می کند.
- ۲- در زبان فارسی معمولاً در ابتدای جمله نهاد قرار می گیرد و گزاره در انتهای جمله قرار می گیرد.
- ۳- شرح حال ، گزارشی است که فرد به طور کتبی درباره زندگی خود می دهد. این گزارش ممکن است مربوط به گذشته ، حال یا آینده باشد.

« درس سوم : هوشیاری »

- ۱- ممکن است دانش آموزان در این درس پرسند نهاد با فاعل چه فرقی دارد؟
نهاد می تواند فاعل یا غیر فاعل باشد - نهاد (فاعل) نهاد زمانی فاعل است که فعل آن برای انجام کاری دلالت کند . مثال : مجید به دبستان برگشت.
نهاد (غیر فاعل) نهاد زمانی فاعل نیست که فعل آن حالتی را نشان دهد مانند اکرم گرسنه است .
در جمله هایی که فعلیه نام دارند نهاد فاعلی است . در جمله هایی که فعل اسنادی است (است ، بود ، شد ، گشت ، گردید) نهاد غیر فاعلی است
- ۲- برای نوشتن شرح حال باید به موارد زیر توجه کرد . الف (محل زندگی . ب) وقایع مهم زندگی . ج (زمان تولد . د) ویژگی های خلقی و جسمی .

« درس سوم : هوشیاری »

۱- در عبارت های زیر نهاد و گزاره را مشخص کنید.

الف) یک دسته گل دفاع پرور از خرمن صد گیاه بهتر

ب) کم گوی و گزیده گوی چون در

۲- شرح حال خود را در سال قبل بنویسید.

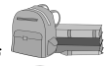
مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

تکلیف

« درس سوم : هوشیاری »

۱- با توجه به مطالبی که درباره ی شرح حال نویسی آموخته اید شرح حال یکی از بزرگان خود را بنویسید.

بازخورد آموزگار و اولیاء

« درس سوم : هوشیاری »

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس چهارم: داستان من و شما »

۱- لالایی ها از جمله ادبیات شفاهی هر سرزمینی است که هیچ مادری آن را از روی نوشته نمی خواند و همه ی مادران بی آن که بدانند از کجا و چه گونه، آن ها را می دانند. انگار دانستن لالایی و لحن ویژه ی آن از روز نخست برای روان زن تدارک دیده شده است.

فارسی زبانی است که امروز بیشتر مردم، افغانستان، تاجیکستان و قسمتی از هند، ترکمنستان، قفقاز و بین النهرین بدان سخن می گویند، نامه می نویسند و شعر می سرایند.

۲- زبان شیرین پارسی که همان زبان مادری ما می باشد مجموعه ای ارزشمند شامل پارسی باستان، کتیبه ها و سنگ نوشته های قدیمی با خطوط میخی و پارسی میانه یا پارسی دری با سنگ نوشته های خطوط پهلوی و از سویی دیگر الهام گرفته از فرهنگ اسلام، همه جا بهترین سرمایه ملی وهویت ایرانیان است. این امانت گران بها میراثی است که سینه به سینه و نسل به نسل به دست ما رسیده است و باید همه ی ما در حفظ و مراقبت و سالم نگه داشتن آن به هیچ وجه کوتاهی نکنیم. زبان پر ظرفیت و رسای پارسی توانسته بخش عظیمی از سر زمین های جهان را تحت نفوذ معنوی خود قرار دهد و برای ملت ها، فرهنگ و دین و معرفت به ارمغان آورد.

۳- کلمه های مترادف به کلمه هایی گفته می شود که معنی یکسان دارند و می توان به جای یکدیگر از هم استفاده شود.

مانند: (افسوس : حسرت) (فرجام : سرانجام)

۴- زبان وسیله ارتباط بین انسان هاست و سه شکل دارد. ۱- آوا ۲- خط ۳- اشاره

۵- در بین اشکال مختلف زبان، یادگیری خط دشوارتر است. زیرا نوشتن دراصل به کار گرفتن قواعد و قرار دادهای تعیین شده در هر جامعه است.

۶- کلمه های متضاد به کلمه هایی گفته می شود که از نظر معنی و مفهوم مخالف هم هستند.

« درس چهارم: داستان من و شما »

- این درس بهتر است به روش طرز تلقی و یا به روش اعضای تیم تدریس شود .
- ۱- برای بازی و سرگرمی که خیلی در تقویت حافظه دیداری تاثیر دارد می توانیم کلمه هایی از درس پیدا کنیم و روی کارت بنویسیم. بعد با همان دانش آموزان نیاز به تلاش بازی کنیم ابتدا یک کارت نشان می دهیم بعد به پشت می گذاریم روی میز و می گوئیم کلمه را بگوئید مرحله بعد دو کلمه نشان می دهیم و می گوئیم بگوئید چه کلمه هایی دیده مرحله بعد سه کلمه و همین طور ۴ و ۵ و الی بیشتر تا ببینیم نمره حافظه دیداری دانش آموزان چند است و چون چندین بار با دانش آموزان مختلف تکرار می شود باعث یادگیری می شود .
- ۲- پیشنهاد می گردد، معلم با مطالعه کتاب های اختلالات یادگیری، نوع اختلال دانش آموزان را شناسایی کند و با استفاده از تمرینات مربوط به همان قسمت سعی در برطرف کردن این اختلالات به صورت ریشه ای کند.
- ۳- کهن ترین لایبی جهان با قدمت چهارده هزار ساله به زبان کردی باستان (اوستایی) است.

مای درس

« درس چهارم: داستان من و شما »

- ۱- با عوض کردن حرف اول کلمه های زیر کلمه جدید بنویسید.
آوا:	صدا:
عامل:	جاری: www.my-dars.ir
پرنده:	زبان:

« درس چهارم: داستان من و شما »

۲- جملات زیر را در یک سطر ادامه دهید.

زبان فارسی -----
وطن من -----
من حاضرم -----

۳- معنی واژه های زیر را بنویسید.

عظمت:..... شیوه:..... نغمه:.....
عملکرد:..... نمایان:..... پای بند:.....

۴- متضاد کلمه های زیر را بنویسید.

دانا ≠ دروغگو ≠

۵- هم خانواده کلمه های زیر را بنویسید.

عمق: خالق:

۶- کلمه هایی که با هم ، هم خانواده هستند در یک گروه قرار دهید.

نظر - افکار - فکر - انتظار - متفکر - منظور - تفکر

الف -

ب -

۷- حروف مشترک کلمه های هم خانواده زیر را پیدا کنید.

الف) عبور - عابر - عابران () ب) خالق - مخلوق - خلقت ()

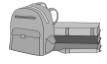
۸- در جای خالی کلمه مناسب بنویسید.

الف) به وسیله ی ارتباط بین انسان ها می گویند.

ب) دشوارترین شکل زبان ، یادگیری است.

تکلیف

« درس چهارم: داستان من و شما »

- ۱- کلمه هایی که دارای ۳ نقطه و ۲ نقطه هستند از درس پیدا کنید و بنویسید .
- ۲- درس را دوبار روخوانی کنید سپس کتاب را ببندید و ده کلمه مهم را از حفظ بنویسید.

۳- متن زیر را بخوانید سپس کلمه های نادرست را پیدا کنید و درست آن را از روی کتاب بنویسید.

اکنون بگزارید خودم را معرفی کنم . من چند چهره دارم : یکی آوا وسدا که در گفتار زاهر می شود وشما با گوش دادن آن را می فهمید چهره ی دوم «خط» است که در نوشتار آشکار می شود وشوما به کمک چشم واز راه دیدن با آن آشنا می شوید . گاهی نیز به جای گوفتن ونوشتن به شکل اشاره به کار گرفته می شوم .

۴- با حروف درهم ریخته زیر کلمه هایی بسازید که در متن درس باشد .

ت ا ح د ا

ف ل ظ ت

پ و ی ت س گ ی

ع م ت ظ

مای درس

« درس چهارم: داستان من و شما »

باز خورد آموزگار و اولیاء

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس پنجم : هفت خان رستم »

۱- مبالغه (اغراق) شاعر یا نویسنده برای افزودن بر تأثیر و قدرت سخن خود، رویدادها را بسیار بیش از آن چه هستند، توصیف می کند. این گونه بزرگ نمایی، مبالغه نام دارد.

خروشید و جوشید و بر کند خاک ز سمش زمین شد همه چاک چاک

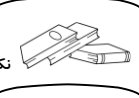
۲- کنایه در لغت به معنای پوشیده سخن گفتن است. هنگامی که درباره ی موضوعی به طور غیر مستقیم سخن می گوئیم به آن کنایه گفته می شود. یعنی شاعر یا نویسنده طوری سخن گوید که معنای ظاهری عبارت ، مد نظر نباشد و معنای دورتر آن مورد نظر است.

هنوز از دهنش بوی شیر می آید. \ دهان او بوی شیر می دهد: معنای ظاهری

\ کوچک بودن و پخته نبودن: معنای دور

۳- کلمه ها مخفف: گاهی شاعر به خاطر وزن شعر کلمه را به شکل کوتاه می گوید که به آن کلمه مخفف می گویند.

مانند: اگر = گر به = بهتر

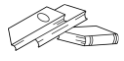

« درس پنجم : هفت خان رستم »

درس هفت خان رستم جزء ادبیات حماسی است.

حماسه در لغت به معنای دلاوری و شجاعت آمده است. در اصطلاح عبارت است از آثار منظوم و مثنوی که از دلاوری ها و رشادتهای مردان بزرگ در میدان کارزار حکایت نماید. به عبارت دیگر حماسه، آثار وصفی است که بر اعمال پهلوانی، مردانگی، افتخارات و بزرگی های یک قوم یا فرد باشد. حماسه را ، به لحاظ موضوع به چهار نوع می توان تقسیم نمود:

« درس پنجم : هفت خان رستم »

- حماسه اساطیری : به حماسه هایی گفته می شود که بر مبنای اساطیر در زمان ما قبل تاریخ شکل گرفته باشد. گیل گمیش و بخش نخست شاهنامه فردوسی
- حماسه پهلوانی : اساس آن را پهلوانی تشکیل می دهد. مانند داستان رستم در شاهنامه و زفر نامه ی حمد الله مستوفی.
- حماسه دینی: عبارت است از حماسه ای که موضوع مرکزی آن را دین تشکیل داده باشد و قهرمانان با رعایت اصول دینی به نبرد برخاسته باشند. مانند خاوران نامه ابن حسام.
- حماسه عرفانی: در این نوع حماسه ، داستان مطابق موضوعات عرفانی شکل می یابد. مانند تذکره الاولیا ، منطق الطیر
- برای حماسه ویژگی متعددی بر شمرده اند. از آن جمله می توان به جنگاوری، وجود جهان پهلوان، عنصر نیرومند ذهنی و خارق العاده بودن اعمال قهرمانان اشاره نمود.
- درس هفت خان رستم به لحاظ محتوایی و ویژگی در گروه حماسه پهلوانی قرار می گیرد.

« درس پنجم: هفت خان رستم »

- ۱- معنی واژه های زیر را بنویسید.
فرجام = کمند = سهمگین =
- ۲- متضاد کلمه های زیر را بنویسید.
سواره \neq تفاوت \neq www.my-dars.ir
- ۳- جاهای خالی را کامل کنید.
الف) توصیف بیش از حد هر چیز را می گویند.
ب) کنایه در لغت به معنای است.

«درس پنجم: هفت خان رستم»

۴- درستی یا نادرستی جمله های زیر را بنویسید.

الف) در عبارت زیر « زیر پایم علف سبز شد» مبالغه و کنایه وجود دارد. درست □ نادرست □

ب) « یکی دو پیرهن پاره کردن » کنایه از با تجربه بودن است. درست □ نادرست □

۵- بیت زیر را با نثر ساده باز نویسی کنید.

خروشید و جوشید و بر کند خاک ز سمش زمین شد همه چاک چاک

۶- بیت زیر بیانگر کدام یک از مراحل هفت خان رستم است؟

بینداخت چون باد، خم کمند سر جادو آورد ناگه به بند

۷- مخفف کلمه های زیر را بنویسید.

ناگهان = اگر = اگر چه =

۸- بیت زیر از چند جمله تشکیل شده است؟

ز بهر نیایش سر وتن بشست یکی پاک جای پرستش بجست

۹- در مصرع زیر نهاد را مشخص کنید.

هر گل و برگی که هست یاد خدا می کند.

هرگز نرسد به منزل عشق بی بدرقه ی تو کاروان ها

مای درس

گروه آموزشی عصر

«درس پنجم: هفت خان رستم» www.ayegh.com

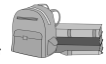
تکلیف

۱- کدام کلمه هم خانواده دیگر کلمه ها نیست؟

الف) کاشف ب) کفش ج) کشف د) مکتشف

«درس پنجم: هفت خان رستم»

۲- جدول زیر را کامل کنید.

مبالغه	کنایه	جمله
		از هفت خان رستم گذشته است.
		بزد تیغ و بنداخت از بر سرش

۳- با استفاده از حروف (در ، و ، از ، با) متن را کامل کنید.

رستم خان دوم ، بیابانی سخت.....راهی دراز را پشت سر نهاده، خسته تشنه
جست وجوی فراوان چشمه ای می یابد آبی می نوشد سر و تن می شوید و پس
نخجیر به خواب می رود.

۴- با توجه به معنی کلمه ها (خرد) و (خورد) را در جای خالی بنویسید.

احمد گفت: از خستگی شدم.

ساسان غذایش را

بهار قسم..... که این کار را انجام خواهد داد.

۵- بعضی از کلمه ها به دو شکل نوشته می شوند آن ها را پیدا کنید و شکل دیگر آن ها را بنویسید.

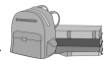
علی به فروشگاه رفت. از قفسه های فروشگاه وسایلی خرید و از صندوق دار خواست قیمت وسایل را حساب کند، پس از پرداخت دنبال سامان که در کتاب خانه مشغول مطالعه است، رفت سپس به طرف منزل حرکت کرد و در راه سامان پسر صاحب خانه اش را دید و با او درباره ی فایده ی مطالعه در کتاب خانه با او صحبت کرد.

۶- کدام واژه را نمی توان به دو شکل نوشت؟ چرا؟

الف) خوب تر ب) سپاسگزار ج) دلنواز د) برنامه ریز

تکلیف

«درس پنجم: هفت خان رستم»

۷- برای هر یک از حرف های زیر دو کلمه که در متن درس آمده بنویسید؟

ضض
عع:

۸- جاهای خالی را با عبارت مناسب کامل کنید.

الف) هم خانواده ی کلمه ی معلومات، و است.

ب) به واژه هایی که با هم ارتباط دارند، است.

بازخورد آموزگار و اولیاء

«درس پنجم: هفت خان رستم»

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس ششم : ای وطن »

هر گاه کسی یا چیزی را با آهنگی خاص مورد خطاب قرار بدهیم به آن «منادا» گویند.

مثال : سعدیا مرد نکو نام نمیرد هرگز

منادا معمولا با حرف ندا همراه است.

مهمترین حروف ندا عبارتند از:

۱- حروف ندایی که قبل از منادا می آیند: ای-یا

۲- حروف ندایی که بعد از منادا می آیند: (الف ندا)

* تشبیه: آن است که کسی یا چیزی را به کسی یا چیز دیگر مانند کنیم .

* از تشبیه برای زیباتر کردن نوشته ی خود می توان استفاده کرد.

« درس ششم : ای وطن »

خداوند ا - حافظا

یا ا علی - ا خدا

گروه آموزشی عصر حرف ندا

حرف ندا

ملکا ذکر تو گویم

یا ا رب مکن از لطف پریشان مارا

www.my-dars.ir

منادا حرف ندا

حرف ندا منادا

« درس ششم : ای وطن »

۱- مترادف کلمه ها زیر را بنویسید :

جاودانه : صادقانه : غرور :
غم : سرود : جان پناه :

۲- در عبارات و ابیات زیر منادا و حرف ندا را مشخص کنید.

منادا:

نشانه ندا:

- ای مادر عزیز که جانم فدای توست

منادا:

نشانه ندا:

- خداوندا به فریاد دلم رس

۳- هر یک از کلمه های زیر را به کلمه ی دیگر مانند کتید و جمله بسازید.

- دوست مانند:

- خانه مانند:

۴- هر یک از واژه های زیر را "منادا" قرار دهید و در جمله ای به کار ببرید.

- انسان:

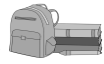
- دوست:

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس ششم : ای وطن »

۱- از روی شعر ای وطن با دقت بخوانید و آن را به نثر ساده تبدیل کنید.

۲- چند بیت یا چند جمله از درس های گذشته پیدا کنید و بنویسید که در آن منادا وجود داشته باشد.

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

تکلیف

« درس ششم : ای وطن »

۳- چندیت یا چند جمله از درسهای گذشته پیدا کنید و بنویسید که در آن تشبیه وجود داشته باشد.

۴- معنی واژه های زیر را بنویسید.

جان پناه = صادقانه = رویش =

۵- در جمله زیر منادا و نشان ندا را مشخص کنید.

ملکا! ذکر تو می گویم و از تو مدد می جویم

۶- در عبارت زیر چند غلط املائی وجود دارد؟ آن ها را پیدا کنید و صحیح آن ها را بنویسید.

شیخ هنگام رفتن به پدرش گفت: مراغب محمد باش. به خاست خدا آینده ی درخشانی خواهد داشت. او به مگام بزرگی خواهد رسید.

باز خورد آموزگار و اولیاء

« درس ششم: ای وطن »

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس هشتم : دریا قلی »

رعایت علائم سجاوندی یا نقطه گذاری در جمله، هم به درک مطلب کمک می کند. هم به زیبایی نوشتاری می افزاید.

مهم ترین علائم سجاوندی و نشانه های نگارشی:

- ۱- نقطه (.) علامت توقف یا ایستادن در خواندن است.
 - ۲- ویرگول یا درنگ نما (،) میان عبارت ها یا جمله ها و برای جدا کردن کلمه یا عبارت توضیحی به کار می رود.
 - ۳- دو نقطه (:): پیش از نقل قول و هنگام توضیح دادن به کار می رود.
 - ۴- علامت سوال (?) در پایان جمله پرسشی به کار می رود.
 - ۵- علامت تعجب یا عاطفه (!) در پایان جملات تعجبی و جملات عاطفی به کار می رود.
 - ۶- سه نقطه (...) برای نشان دادن جملات و کلمه ها حذف شده به کار می رود.
 - ۷- گیومه («») برای نشان دادن آغاز و پایان سخن کسی جز نویسنده به کار می رود.
- واژه آموزی : یکی از راه های ساختن کلمه ی جدید افزودن واژه ی "نامه" به پایان کلمه نخست است. مانند روز+نامه = روزنامه

داروخانه - کارخانه - قهوه خانه - چای خانه - گلخانه

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس هشتم : دریا قلی »

برخی از کاربردهای علائم نگارشی
نقطه (.)

- ۱- در پایان جمله‌های خبری یا انشایی: هوا امروز ابری است.
هر که بامش بیش، برفش بیشتر.
- ۲- پس از حرف یا حروفی که نشانه‌ی اختصاری کلمه است. مانند: در سال ۱۳۵۷ ه. ش.
انقلاب اسلامی ایران به ثمر رسید.
- ۳- بعد از کوتاه‌پاسخ‌ها: پرسیدم: «دیدنش رفتی» گفت: بله.
ویرگول (درنگ نما) (,)
- ۱- بین جمله‌های مستقل که در مجموع، جمله‌ی کامل را می‌سازند. مانند: او که بسیار تلاش کرد، به مقصود رسید.
- ۲- پس از منادا به کار می‌رود. مانند: خدایا، مرا عفو کن.
- ۳- هر جا واژه یا عبارتی به عنوان بدل در ضمن جمله یا در عبارتی دیگر آورده شود به کار می‌رود. مانند: اخوان ثالث، شاعر معاصر، سراینده شعر معروف «خوان هشتم» است.
- ۴- بین واژه‌های همپا به جای «و» به کار می‌رود. مانند: فردوسی، مولوی، سعدی و حافظ از بزرگان شعر فارسی هستند.
- ۵- بین دو واژه که ممکن است خواننده، آنها را با کسره‌ی اضافه بخواند به کار می‌رود. مانند: مادر، حسن را به سوی خود خواند.
- ۶- به جای مکث کوتاه در جمله به کار می‌رود. مانند: اگر شب‌ها همه قدر بودی، شب قدر بی قدر بودی.

www.my-dars.ir

دو نقطه (:)

- ۱- قبل از نقل قول به کار می‌رود. مانند: صاحب نظران آموزشی می‌گویند شرط درست نهشت، درست فهمیدن است.

« درس هشتم : دریا قلی »

۱- معنی واژه‌های زیر را بنویسید.

درنگ:..... الکن:..... دلاور:..... همت:.....

۲- مفرد کلمه های زیر را بنویسید.

اصوات:..... اماکن:..... مراحل:.....

۳- هم خانواده‌ی کلمه ها زیر را بنویسید.

احوال:..... قصد:..... صید:.....

۴- در بیت زیر نشانه‌های نگارشی به کار ببرید.

دریا قلی به وسعت دریاست نام تو تاریخ در تلفظ نام تو الکن است

۵- بیت زیر را به نثر ساده بنویسید.

دریا قلی! رکاب بز، یا علی بگو چشم انتظار همت تو، دین و میهن است

۶- متن زیر را به دقت بخوانید و در جای مناسب علامت نگارشی قرار دهید.

مردم و مدافعان آبادان بی‌درنگ به هر وسیله‌ای که ممکن بود در برابر دشمن به کار آید به مقابله با دشمن پرداختند و توانستند در نبردی نابرابر که در تاریخ دفاع مقدس به نام عملیات کوی ذوالفقاری معروف است نفوذ دشمن را به آبادان ناکام بگذارند.

۷- جدول زیر را کامل کنید.

جمله	نهاد	مفعول	فعل
دانش آموز کلاس ششم کتاب محمد را پس داد.			
پیامبر اسلام (ص) می‌فرماید.			
دانشمندان مطالعه می‌کنند.			

« درس هشتم : دریا قلی »

۸- ضرب المثل های زیر را با کلمه های مناسب کامل کنید.

الف- هر که بامش بیش.....

ب- سالی که نکوست.....

ج- کوه به کوه نمی رسد.....

۹- کدام کلمه هنگام جمع بستن با (ان) با کلمه های دیگر متفاوت است؟

الف- درخت ب- شنوا ج- بزرگ د- رفتگر

۹- با کلمه ها زیر یک جمله ی زیبا بنویسید.

اخلاق، عشق، دلسوز، دوست

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس هشتم : دریا قلی »

۱- از روی درس چند بار بلند بخوانید.

۲- خلاصه درس را برای دوست خود بگویید.

۳- یک بند درباره ی لغتنامه دهخدا بنویسید.

۴- با دقت متن را بخوانید و کلمه های که صدای (س -ت) دارند را بنویسید.

۵- هر کلمه را در جای خالی مناسب بگذارید.(سرنوشت ساز - جان فشانی - جوانمردی)
الف- گاهی نجات مردم به تصمیم به هنگام و به موقع یک نفر یا جمعی وابسته می شود.

ب- دریا قلی، رکاب بزن. همه چیز به تو وابسته است.

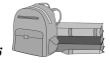
ج- بی شک دریا قلی اگر در آن شب دچار ترس می شد چه اتفاقات ناگوار می افتاد.

مای درسی
گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

تکلیف

« درس هشتم : دریا قلی »

۶- در هر دسته، دور شکل درست کلمه خط بکشید.

الف- خانواده‌اش، خوانواده‌اش، خانواده‌اش

ب- انتغال، انتقال، انطقال

ج- کوی ذوالفقاری، کوی ذولفقاری، کوی ذوالفقاری

۷- در متن زیر کلمه های نادرست را پیدا کنید و زیر آنها خط بکشید و شکل درست کلمه ها را به ترتیب داخل کمانک‌های زیر متن بنویسید.

مردم و مدافعان آبادان ، بی‌درنگ به هر وسیله‌ای که ممکن بود در برابر دشمن به کار آید به مقابل با دشمن پرداختند و توانستند در نبردی نابرابر نفوز دشمن را ناکام بگذارند.

.....

۸- برای هر یک از کلمه ها دو صفت مناسب بنویسید.

معلم:.....، گل:.....، دانش آموز:.....،

باز خورد آموزگار و اولیاء

« درس هشتم : دریا قلی »

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس نهم: رنج هایی کشیده‌ام که مپرس »

یافتن کتاب در کتابخانه به سه روش است:

- ۱- فهرست پدید آورندگان: با توجه به آن‌هایی که کتاب پدید آورده‌اند.
 - ۲- فهرست عناوین: با توجه به اسم کتاب، آن را می‌توان یافت.
 - ۳- فهرست موضوعی: با توجه به موضوعی خاص کتاب را می‌توان یافت.
- تعریف جمع مکسر: بعضی از کلمه‌ها در زمان جمع بستن نشانه جمع در آخر ندارند، بلکه در شکل مفرد آنها تغییراتی ایجاد می‌شود. البته این گونه جمع بستن مخصوص زبان عربی است و به آنها « جمع مکسر » می‌گویند. تعداد فراوانی از این جمع‌ها مکسر در زبان فارسی رواج دارند که بر غنای زبان ما افزوده‌اند و اغلب صرفه جویی آوایی و خطی نیز ایجاد کرده‌اند. مثال: ملت‌ها ← ملل ، طریقه‌ها ← طرق
مانند:

مفرد	جمع
ادب	آداب
تصویر	تصاویر
مدرسه	مدارس
طفل	اطفال
فاضل	فضلا
فصل	فصول
کتاب	کتب

www.my-dars.ir

« درس نهم: رنج هایی کشیده‌ام که مپرس »

واژه‌آموزی

بعضی از واژه‌ها از چند جز یا قسمت تشکیل شده‌اند و اگر آن‌ها را جدا کنیم هر یک معنی جداگانه می‌دهند.

مانند: خدمتکار، جانباز و نمکدان

* با افزودن « نامه » به بعضی از واژه‌ها، کلمه‌های با معنی دیگری به دست می‌آورید.

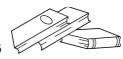
واژه‌نامه	نامه	واژه
پایان‌نامه	نامه	پایان
گذرنامه	نامه	گذر
واژه‌نامه	نامه	واژه
سفرنامه	نامه	سفر
لغت‌نامه	نامه	لغت

* گاهی نامه در ابتدای واژه قرار می‌گیرد و واژه‌های نو می‌سازد.

مانند:

واژه جدید	واژه	نامه
نامه رسان	رسان	نامه
نامه بر	بر	نامه
نامه نویس	نویس	نامه
نامه نگار	نگار	نامه

« درس نهم: رنج هایی کشیده‌ام که می‌پرس »

* لغت نامه دهخدا یک واژه نامه عمومی است. این لغتنامه که در حکم دایره المعارف است، به همت استاد علی اکبر دهخدا و به کمک گروهی از متخصصان زبان و ادبیات فارسی گردآوری شده است.

این لغتنامه حاوی واژه ها، اسامی، مکان ها، گیاهان، جانداران و ... است و براساس حروف الفبا مرتب و چاپ شده است.

در ابتدای کتاب جدولی مربوط به نشانه های اختصاری وجود دارد برای نمونه (ص) نشانه‌ی صفحه و (ا) نشانه‌ی اسم است. پس از نوشتن هر واژه نشانه هایی آمده است که هر یک معنا و مفهوم خاص خود را دارد. در لغتنامه‌ی دهخدا، حد فاصل میان لغتنامه و دایره المعارف مشخص نشده است و از این رو هم در رده‌ی دایره المعارف و هم فرهنگ هاست. حدود نیمی از کتاب، لغات است، بامعنی و شاهد، و نیم دیگر آن اعلام تاریخی و جغرافیایی است. این اثر حاوی کلیه‌ی لغات فرهنگ های خطی و چاپی فارسی است و در نقل آن ها بسیاری از غلط های گذشتگان تصحیح شده است و بسیاری از لغات عربی و مواردی از لغات ترکی، مغولی، هندی، فرانسوی، انگلیسی، آلمانی، روسی و دیگر زبان های متداول در زبان فارسی نیز در این فرهنگ آمده است. برای صحیح خوانده شدن، لغات در جلوی هر کلمه حروف حرکت دار به کار رفته است که در ابتدای لغتنامه دهخدا معرفی شده اند. لغتنامه‌ی بزرگ دهخدا در ۱۶ جلد به چاپ رسیده است.

* دایره المعارف

دایره المعارف ها از نظر سطح به چند دسته‌ی ۱- کودکان، ۲- مدارس و ۳- بزرگسالان تقسیم می شود.

www.my-dars.ir

* از میان واژه های فارسی می توان به موارد زیر اشاره کرد.

دایره المعارف فارسی زیر نظر غلام حسین مصاحب، در ۳ جلد.

« درس نهم: رنج هایی کشیده ام که می پرس »

فرهنگ عمید، تألیف حسن عمید در سه جلد (شامل سه بخش لغات، نام ها، امثال و حکم و بیست و هشت هزار لغت).

برهان قاطع، نوشته ی محمدحسین بن خلف تبریزی، در سال ۱۰۶۹ ق.، (شامل بیست هزار و دو بیست واژه).

فرهنگ الفبایی - قیاسی، مهشید دمشیری، انتشارات سروش (شامل چهل هزار واژه ی زبان فارسی معاصر).

فرهنگ فرس اسدی، اسدی طوسی (کهن ترین فرهنگ لغت فارسی).
فرهنگ آنند راج، اثر محمد پادشاه متخلص به شاد، ۱۳۰۶ ق. در ۶ جلد.

اسم ساده و اسم مرکب

تعریف اسم ساده: اسمی است که تنها از یک جز تشکیل شده است و نمی توان آن را به دو بخش یا بیشتر تقسیم کرد. مانند: گل، قلم و سهراب.

تعریف اسم مرکب: بعضی از اسم ها دو یا چند جزئی هستند و اگر آن ها را جدا کنیم، هر یک معنی جداگانه ای می دهند. مانند: خدمتکار، جانباز و نمکدان

* اسم مرکب به صورت های مختلف ساخته می شود که مهم ترین آن ها عبارت اند از:

قسمت معنی دار + قسمت معنی دار = اسم مرکب مانند: سپید + رود = سپیدرود

قسمت معنی دار + قسمت معنی ساز = اسم مرکب مانند: قلم + دان = قلم دان

* قسمت معنی ساز به تنهایی معنی ندارد، اما اگر با کلمه ای دیگر ترکیب شود معنی جدید می دهد. در زبان فارسی به قسمت معنی ساز پیشوند، پسوند و میان وند می گویند.

پیشوند + معنی دار = اسم مرکب مانند: با + شعور = با شعور

معنی دار + میان وند + معنی دار = اسم مرکب مانند: سر + تا + سر = سرتاسر

معنی دار + پسوند = اسم مرکب مانند: داد + گر = دادگر

« درس نهم: رنج هایی کشیده ام که می پرس »

۱- معنی کلمه ها زیر را بنویسید.

حجره : غفلت : تأخیر : هجر :

۲- ارزش و عظمت لغتنامه دهخدا را با چه کتابی برابر نهاده اند؟ چرا؟

۳- مفرد کلمه ها زیر را بنویسید.

اعضا : اوقات : ملل : مدارس :

۴- فصل تابستان و بهار را با هم مقایسه کن و در یک بند بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

۵- برای هر کلمه یک هم خانواده بنویسید.

اسلحه : غروب : لحظه : ظالمین :

۶- از درس رنج هایی کشیده ام که می پرس ۱۵ کلمه که دارای ارزش املائی است بنویسید.

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

۷- متضاد کلمه ها را بنویسید.

طلوع : آخرین : وارد : کم :

« درس نهم: رنج هایی کشیده‌ام که می‌رس »

۸- دو صفت مناسب برای هر کلمه بنویسید.

آسمان : دوست :

۹- برداشت خود را از ضرب المثل « کار نیکو کردن از پر کردن است » را بنویسید.

۱۰- کلمه ها را به ترتیب الفبا بنویسید. (تکمیل-اهمیت-حقیقت-تلفظ-اطلاعات-مشغول-معتبر)

۱۱- با هر کلمه جمله‌ای بساز که بیش تر از هشت کلمه باشد.

اسلحه:.....

مشرق:.....

تعطیل:.....

مای درس

« درس نهم: رنج‌هایی کشیده‌ام که می‌رس »

۱- مفرد کلمه ها زیر را بنویسید. گروه آموزشی عصر

آداب:..... احساس:..... الوان:..... فصول:.....

www.my-dars.ir

۲- کلمه های هم خانواده را به هم وصل کنید.

زیستن افتخار

میراث اتحاد

مفتحر زندگی

متحد ارث

« درس نهم: رنج‌هایی کشیده‌ام که می‌پرس »

۳- معنی واژه‌های زیر را بنویسید.

تأخیر: مرحمت: اجابت:

۴- متضاد کلمه‌های زیر را بنویسید.

کامل \neq دلیر \neq

۵- برای کلمه‌ها زیر دو هم‌خانواده بنویسید.

۶- چهار کلمه بنویس که آخر آن‌ها مانند کلمه (حتماً) تنوین دار باشد.

۷- کلمه‌های داده شده با کدام بخش کامل می‌شود و به کار می‌رود.

کلمه	ترین	گذار	بان
شرمنده			
دروازه			
بنیان			
دیده			

۸- مفهوم این ضرب‌المثل را بنویسید.

« این دغل دوستان که می‌بینی مگس‌اند دور شیرینی »

www.marydars.ir

« درس نهم: رنج‌هایی کشیده‌ام که مپرس »

۹- با دو کلمه یک جمله‌ی مناسب بنویسید.

عشق، سرشار:

۱۰-- در بیت زیر مفعول را مشخص کنید.

زهر هجری چشیده‌ام که مپرس

درد عشقی کشیده‌ام که مپرس

« درس نهم: رنج‌هایی کشیده‌ام که مپرس »

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس دهم: عطار و جلال الدین محمد »

قالب‌های شعر به سه صورت است: مثنوی، غزل و قصیده.
این درس به معرفی یکی از قالب‌های شعری می‌پردازد:
مثنوی: قالب شعری است که هر بیت آن قافیه‌ای جداگانه دارد و برای سرودن داستانهای بلند و مطالب طولانی مناسب است. نام دیگر مثنوی « دوگانی » است.
واژه مثنوی از کلمه « مثنی » به معنی «دوتایی» گرفته شده است.
همانگونه که می‌دانیم مثنوی قالبی است که هر بیت آن قافیه‌ای جداگانه دارد. شاید بهتر باشد در این بخش اشاره‌ای به قافیه داشته باشیم.
قافیه: در پایان ابیات کلمه‌های قرار می‌گیرند که یک یا چند حرف آخرشان همانند است. به این کلمه‌ها در شعر « قافیه » می‌گویند.
قافیه در تأثیر بخشی و زیبایی شعر نقشی بسزا دارد و از مهم‌ترین تأثیرات آن تکمیل وزن است. یعنی آهنگ برخاسته از وزن را تکمیل می‌کند و در هر بیت مانند نشانه‌ای، پایان یک قسمت و شروع قسمت دیگر را نشان می‌دهد.

« درس دهم: عطار و جلال الدین محمد »

قالب مثنوی را می‌توان به شکل زیر تصویر کرد:

▲ ▲
● ●
□ □

www.my-dars.ir

« درس دهم: عطار و جلال الدین محمد »

« مثنوی » از قدیمی ترین قالب های شعر فارسی و خاصّ زبان فارسی است و در همه‌ی ادوار از آن استفاده می شده است و « کلیله و دمنه » منظوم رودکی و « آفرین نامه » ابوشکور بلخی از اولین مثنوی های شعر فارسی دری است. فردوسی، نظامی، عطار، سنایی، سعدی، مولوی و جامی از مثنوی سرایان بنام گذشته، و پروین اعتصامی و شهریار از مثنوی سرایان معاصرند.

غزل:

این قالب در قرن ششم رواج داشت، در لغت به معنی حدیث عشق و عاشقی است. تعداد ابیات این قالب بین ۵ تا ۱۳ گاهی تا ۱۵ بیت است. مولوی، سعدی و حافظ از سرایان بنام این نوع قالب شعرند.

قالب شعری غزل:

X..... X.....

X..... ..

X..... ..

قصیده:

شعر قصیده دربارهی ستایش، نکوهش، شکر و توصیف است، تعداد ابیات بیش از ۱۵ بیت و معمولاً تا ۷۰، ۸۰ بیت است. قالب شعری قصیده مانند غزل است. غزل و قصیده در شکل قرار گرفتن قافیه، شبیه هم هستند. تعداد ابیات غزل از قصیده کم تر است.

www.my-dars.ir

« درس دهم: عطار و جلال الدین محمد »

۱- معنی واژه‌های زیر را بنویسید.

بدرقه: مراقب :

دلپذیر: زادگاه :

۲- هم خانواده کلمه‌های زیر را بنویسید.

تعجب: معلّم: حفظ: دانش:

۳- متضاد کلمه‌های زیر را بنویسید:

طولانی: بزرگ: بالا: غروب :

۴- با توجه به بیت زیر به سوالات پاسخ دهید:

شیخ خندید و بگفتش ای سلیم
این درخت علم باشد ای علیم

الف: قافیه‌های بیت را مشخص کنید.

ب: حرف ندا و منادا را در مصراع دوم مشخص کنید.

ج: این شعر چه نوع شعری است؟

۵- واژه‌های درست ۱ ملایی را از میان واژه‌های داخل پرانتز انتخاب کنید و زیر آن‌ها خط

بکشید.

الف- در تمام شهرهای سر راه، پدرش را (تغریباً- تقریباً) همه می‌شناختند.

ب- او انسانی (علیم- الیم) و دانا بود .

ج- صدای اذان از مناره‌های مسجد (برخواست- برخاست)

(د) تازه از (دروازه‌های- دروازه‌های) نیشابور وارد شده بودند که صدای اذان بلند شد.

www.my-dars.ir

« درس دهم: عطار و جلال الدین محمد »

۶- قالب ابیات زیر را مشخص کنید.

جدا شد یکی چشمه از کوهسار به ره گشت ناگه به سنگی دچار
به نرمی چنین گفت با سنگ سخت کرم کرده راهی ده ای نیکبخت

۷- نقش کلمه های مشخص شده ی زیر را از نظر دستوری بنویسید.
آفتاب در حال غروب بود. پدر محمد را با خود به سمرقند برد.

۸- به کلمه ی زیر یک صفت مناسب داده و با آن جمله ای زیبا بنویسید.
هدیه ی :

۹- مناسب ترین قالب برای بیان داستان ها را بنویسید.

۱۰- با توجه به کلمه های داده شده جدول را کامل کنید.

کلمه	ترکیب وصفی	ترکیب اضافی
استعداد		
پیشنهاد		

۱۱- قالب شعری قصیده را رسم کنید و دو قصیده سرای معروف را نام ببرید.

www.my-dars.ir

۱۲- با استفاده از کلمه ها، یک جمله درباره ی جلال الدین محمد مولوی بنویسید.

« درس دهم: عطار و جلال الدین محمد »

۱- معنی واژه‌های زیر را بنویسید.

سرشناس: بدرقه: خلاق: سحاب:

۲- در متن زیر در جای خالی از حروف مناسب استفاده کرده و کلمه‌ها را کامل کنید.

الف- پدر برای بدر ی مهمان رفت. محمد مش ول خواندن کتاب بود .

آفتاب در حال رو ب بود .

ب- محمد از هر فر ... تی برای آموختن استفاده می کرد.

ج- عطار ن ... خه‌ای از کتاب اسرا رنامه‌ی خود را به محمد هدیه داد.

۳- با استفاده از کلمه‌های زیر یک جمله بنویسید.

(موفق - آینده - انسان)

۴- با واژه‌های زیر جمله بسازید.

الف - علیم

ب - اذان

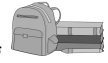
۵- درباره‌ی جلال الدین محمد (مولوی) یک بند بنویسید .

www.my-dars.ir

۶- چهار ترکیب با کلمه‌ی (دل) بنویسید.

تکلیف

« درس دهم: عطار و جلال الدین محمد »

۷- فهم خود را از ضرب المثل « مشک آن است که خود ببوید، نه آن که عطار بگوید » بنویسید.

۸- متضاد کلمه‌های زیر را بنویسید.

سریع \neq

شاد \neq

طولانی \neq

۹- مفرد کلمه‌ها زیر را بنویسید.

منابع:

مظاهر:

مسائل:

۱۰- چهار کلمه از متن درس پیدا کنید که یکی از شکل‌های (غ) (ع) داشته باشد.

بازخورد آموزگار و اولیاء

« درس دهم: عطار و جلال الدین محمد »

مای دارس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس یازدهم: شهدا خورشیدند »

آرایه تشبیه : یعنی مانند کردن چیزی به چیز دیگر که به جهت داشتن صفت یا صفاتی با هم مشترک باشند. مثال: علم مانند نور روشنی بخش است.

مثالی هم از شعر: رود تیره، چو طوفان خروشید

خروشید	طوفان	چو	رود تیره
وجه شبه	مشبه به	واژه (ادات) تشبیه	مشبه

هر تشبیه چهار رکن دارد که عبارت اند از:

(الف) طرف اول تشبیه (مشبه): کلمه ای که آن را به کلمه ای دیگر تشبیه می کنیم.

(ب) طرف دوم تشبیه (مشبه به): کلمه ای که کلمه ی دیگر به آن تشبیه می شود.

(پ) وجه شبه: ویژگی یا صفت مشترک بین دو چیز یا دو کس است. (دلیل شباهت)

(ت) واژه ی (ادات) تشبیه: کلمه ای است که رابطه ی تشبیه را برقرار می کند. به عبارت دیگر پل

ارتباطی بین مشبه و مشبه به است و از این قرارند: مانند، چون، چو، همچون و همچو (وقتی معنی مانند

دهند)، مثل، به سان، به کردار و گویی. باید بدانیم که از چهار رکن تشبیه دو رکن مشبه و مشبه به

ارکان اصلی هستند و در تشبیه معمولاً ذکر می شوند ولی ادات تشبیه و وجه شبه می توانند ذکر نشوند

و خواننده با تلاش ذهنی خود آن ها را مییابد، مانند: وقت طلاست، که در اصل چهار رکن دارد: وقت از

نظر قیمت، مانند طلاست. چند مثال هم از ابیات:

ابر هزار پاره بگیرد ستیغ کوه چون لشکری که رو به سوی دشمن آورد

مشبه به ادات مشبه وجه شبه

کز سبزه و بنفشه و گل های رنگ رنگ گویی بهشت آمده از آسمان فرود

مشبه به وجه شبه ادات

مشبه: زمین در فصل بهار که حذف شده است. www.my-dar.com

« درس یازدهم: شهدا خورشیدند »

بود رستمش نام و بس سرکش است گه جنگ چون آب و چون آتش است
مشبه مشبه به / ادات / مشبه به

وجه شبه: خروشنده‌گی و سوزندگی که حذف شده است.

بدرید کتفش به دندان چو شیر بر او خیره شد پهلوان دلیر
وجه شبه ادات مشبه به مشبه

« درس یازدهم: شهدا خورشیدند »

قالب های شعر فارسی: منظور از قالب یک شعر، شکل قرار گرفتن مصرع ها و نظام قافیه آرایبی آن است. شعر در تعریف می گنجد و نه در قالب، ولی شاعران و مخاطبان آن ها، به مرور زمان به تفاهم هایی رسیده اند و شکل هایی خاص را در مصرع بندی و قافیه آرایبی شعر به رسمیت شناخته اند. به این ترتیب در طول تاریخ، چندین قالب پدید آمد و شاعران قدیم از محدوده این قالب ها خارج نشدند.

تنها در قرن اخیر، یک تحول جهش وار داشته ایم که اصول حاکم بر قالب های شعر را تا حد زیادی دستخوش تغییر کرده است.

۱- قالب های کهن: شعر در قالب های کهن، دارای تعدادی مصرع هم وزن است. موسیقی کناری نیز در آن همواره وجود دارد و تابع نظم خاصی است. از معروف ترین قالب های کهن می توان به موارد زیر اشاره کرد:

قصیده، مثنوی، غزل، قطعه، ترجیع بند، ترکیب بند، مسمط، مستزاد، رباعی، دوبیتی، چهار پاره

« درس یازدهم: شهدا خورشیدند »

۲- قالب های نوین: در این گونه شعرها، شاعر مقید نیست در مصراع ها وزن یکسانی رعایت کند. در چیدن مصراع های هم قافیه نیز نظام ثابتی را رعایت نمی کند. طول مصراع، تابع طول جمله ی شاعر است و قافیه نیز هر گاه شاعر لازم بداند ظاهر می شود. در اینجا آزادی عمل بیشتر است و البته از موسیقی شعر کهن بی بهره است.

اکنون به شرح و توضیح قالب غزل می پردازیم:

غزل: «غزل» در لغت به معنی « حدیث عاشقی » است. در قرن ششم که قصیده در حال زوال بود «غزل» پا گرفت و در قرن هفتم رسماً قصیده را عقب راند و به اوج رسید.

در قصیده موضوع اصلی آن است که در آخر آن « مدح » کسی گفته شود و در واقع مقصود اصلی « ممدوح » است. اما در غزل « معشوق » مهم است و شاعر در آخر غزل اسم خود را می آورد و با معشوق سخن می گوید و راز و نیاز می کند. این « معشوق » گاهی زمینی است اما پست و بازاری نیست و گاهی آسمانی است و عرفانی. غزل معمولاً بین ۵ تا ۱۰ بیت دارد و دو مصراع اولین بیت و مصراع دوم بقیه ابیات «هم قافیه» اند.

غزل رامی توان به شکل زیر تصویر کرد:

الف.....الف.....

ب.....الف.....

ج.....الف.....

موضوعات اصلی غزل بیان احساسات و ذکر معشوق و شکایت از بخت و روزگار است.

البته موضوع غزل به این موضوعات محدود نمی شود و در ادب فارسی به غزل هایی برمی خوریم که شامل مطالب اخلاقی و حکیمانه اند.

www.my-dars.ir

« درس یازدهم: شهدا خورشیدند »

غزل سرایان بلند آوازه: از جمله ی غزلسرایان بلند آوازه می توان سعدی، مولوی، حافظ، عراقی و خواجهی کرمانی را نام برد.

نمونه ای از غزل سعدی:

همه عمر بر ندارم، سر از این خُمار مستی
تو نه مثل آفتابی، که حضور و غیبت افتد
چه حکایت از فراق، که نداشتم؟ ولیکن
دل دردمند مارا، که اسیر توست یارا
گله از فراق یاران و جفای روزگاران
نمونه ای از غزل حافظ :

ای پادشه خوبان داد از غم تنهایی
دایم گل این بستان شاداب نمی ماند
دیشب گله زلفش با باد همی کردم
صد باد صبا این جا با سلسله می رقصند
مشتاقی و مهجوری دور از تو چنانم کرد
یارب به که شاید گفت این نکته که در عالم
ساقی چمن گل را بی روی تو رنگی نیست
ای درد توام درمان در بستر ناکامی
در دایره قسمت ما نقطه تسلیمیم
فکر خود و رای خود در عالم رندی نیست
زین دایره مینا خونین جگرم می ده
حافظ شب هجران شد بوی خوش وصل آمد

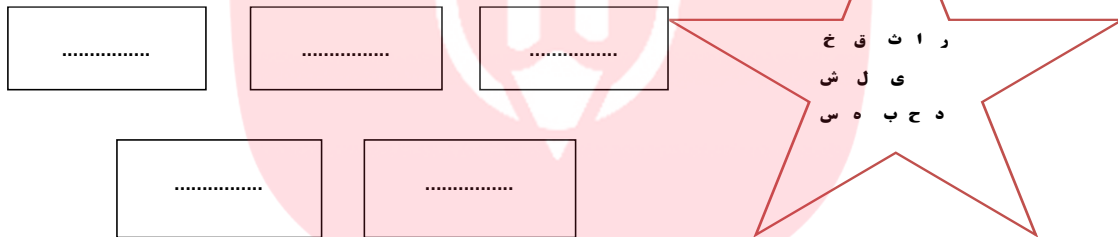
که هنوز من نبودم، که تو در دلم نشستی
دگران روند و آیند و تو هم چنان که هستی
تو چو روی باز کردی، در ماجرا بیستی
به وصال، مرهمی ده، چو به انتظار خستی
نه طریق توست سعدی، کم خویش گیر و رستی
دل بی تو به جان آمد وقت است که باز آیی
دریاب ضعیفان را در وقت توانایی
گفتا غلطی بگذر زین فکرت سودایی
این است حریف ای دل تا باد نییمایی
کز دست بخواهد شد پایاب شکیبایی
رخساره به کس نمود آن شاهد هر جای
شمشاد خرامان کن تا باغ بیارایی
و ای یاد توام مونس در گوشه تنهایی
لطف آن چه تو اندیشی حکم آن چه تو فرمایی
کفر است در این مذهب خودبینی و خودرایی
تا حل کنم این مشکل در ساغر مینایی
شادیت مبارک باد ای عاشق شیدایی

« درس یازدهم: شهدا خورشیدند »

- ۱ - در عبارت های زیر، غلط های املايي را پيدا كنيد و شكل درست آن ها را بنويسيد.
- الف - ((شهيد داستاني است پراز حادصه و زيبايي .))
ب - شهدا خورشيدند.
پ - مصطفا گفت : ((شهيد داخل دفتر قلب من وتو مي ماند.))
ت - ((شهيد چون چراقي است كه درخانه ي ما مي سوزد.))
- ۲ - با حروف درهم ريخته ي زير، پنج واژه از متن درس (شهدا خورشيدند) را بنويسيد.

۳- هريك از واژه های زیر را به چیزی مناسب تشبیه کنید.

- الف - ایران :
ب - معلم :

۴ - متن زیر بخشی از وصیت نامه ی یک دانش آموز شهید است با استفاده از نشانه های ربط (اگرچه و ، اما ، که ، اگر ، ولی) آن را کامل کنید.

به همه سفارش می کنم که زیاد قرآن بخوانید دعا کنید . پدر و مادر عزیزم! شما یک عمر برایم زحمت کشیدید من برای شما نتوانستم کاری انجام دهم. در حدیثی آمده است می خواهی گناهت پاک شود به پدر و مادرت کمک کن.....
من برای شما این گونه نبودم از شما می خواهم مرا حلال کنید.

« درس یازدهم: شهدا خورشیدند »

۵- معنی واژه‌های زیر را بنویسید.

حادثه: شقایق:

۶- مخالف کلمه‌ها زیر را بنویسید.

ساده ≠ است ≠

۷- در جمله زیر اجزای اصلی تشبیه را پیدا کن و آن‌ها را بنویسید.
شهدا مانند نمره‌ی بیست داخل دفتر قلب من و تو ماندگار است.

۸- فهم خود را از ضرب المثل « تو نیکی می‌کن و در دجله انداز » در یک بند بنویسید.

.....
.....
.....
.....
.....

۹- در جمله زیر مشبه کدام است؟ و دو جزء حذف شده در جمله را نام ببرید.

گروه آموزشی عصر

۱۰- کلمه‌های زیر را در یک جمله به کار ببرید.

www.my-dars.ir

پیروزی - اندیشمندان - سربلندی - آینده

درس یازدهم: شهدا خورشیدند

۱- با استفاده از آرایه ی تشبیه، یک بند زیبا درباره ی شهید بنویسید.

.....
.....
.....
.....
.....

۲- پنج واژه انتخاب کرده و آنها را به چیزهای مناسب تشبیه کنید.

۳- درباره یکی از شهدای نوجوان کشور عزیزمان :

الف- گزارشی تهیه کرده و در دو بند بنویسید.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس یازدهم: شهدا خورشیدند »

ب- حروف ربط به کار رفته را در متن خود مشخص کنید.

۳- خاطره ی یکی از اردوهای که بامدرسه رفته اید را بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۴- مفهوم ضرب المثل «مرغ همسایه غاز است» را در یک بند بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۵- هر کتاب مربوط به کدام نویسنده است، وصل کنید.

www.my-dars.ir

فردوسی

سیاست نامه

عنصر المعالی کیکاووس

قابوسنامه

خواجه نظام الملک

شاهنامه

« درس یازدهم: شهدا خورشیدند »

۶- ده کلمه ی مهم که دارای ارزش املائی است از متن درس پیدا کنید و بنویسید و برای دو کلمه به دلخواه کلمه هم خانواده بنویسید.

۷- سه کلمه که آخر آن‌ها مانند مرتضی نوشته و خوانده شود بنویسید.

۸- برای صفت‌های داده شده یک موصوف بنویسید.

..... خوشحال سربلند دانا.....

۹- هم خانواده کلمه‌های زیر را بنویسید.

جاهل: عالم:

۱۰- مفهوم شهدا خورشیدند را در یک سطر بنویسید.

مای درس

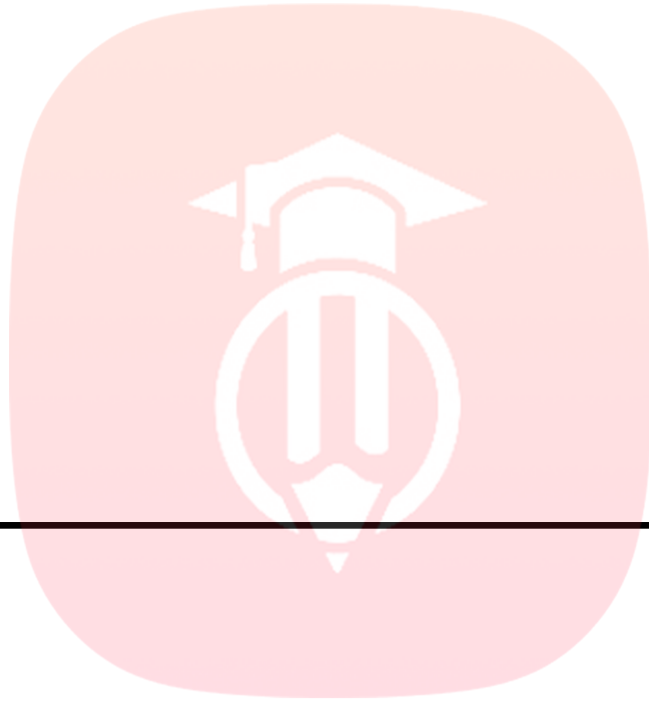
گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس یازدهم: شهدا خورشیدند »

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس دوازدهم: دوستی و مشاورت »

گزیدن دوست خوب و نیز «مشورت در کارها» از جمله ی آداب زندگی به شمار می رود. اهمیت دوست و دوستیابی و فواید مشورت کردن پیام کلی درس است. با مردمانی که باتو راه دوستی روند و نیم دوست باشند نیکویی وسازگاری کن: با افرادی که با تو دوست اند، هر چند که دوستیشان کامل و تمام نباشد به خوبی و نیکویی رفتار کن. نیم دوست: کسی که در دوستی کامل نیست. مشاورت کردن در کارها از قوی رأیی مردم باشد و از تمامی عقلی و پیشبینی: مشورت در کارها و همفکری با دیگران نشانه استواری اندیشه و خردمندی و آینده نگری انسان است. قوی رأی: آن که دارای اندیشه ای نیرومند است. تمام عقل: کسی که عقل کامل دارد. پیشبینی: در اینجا به معنی آینده نگری است. یکی را خاطر تیزتر باشد و در کارها زودتر توانددید و یکی کند فهم باشد: برخی از افراد در کارها تیزبین و نکته سنج هستند و برخی کند ذهن و دیرباب اند و پیوسته از دیگران عقبترند.

تدبیر ده تنه چون زور ده مرده باشد:

اگر مردی از مشورت ده نفر بهره گیرد به اندازه ده مرد زورمند است. در این عبارت تدبیر ده تنه به زور ده مرده، ماندشده است.

منظور از عبارت « مرد اگر بی برادر باشد به که بی دوست » چیست؟ ارزش دوست خیلی والاتر از برادر تنی است و دوست واقعی بسیار ارزش دارد.

*مفعول: به کسی یا چیزی گفته میشود که کار بر روی آن واقع می شود. به عبارت دیگر، مفعول پذیرنده ی کار است. مثال: دانش آموزان **غزل** را به صورت گروهی خواندند.

مثال دیگر:

نباید **سخن دیگری** را به سخن خود قطع کند.

مفعول در جواب « چه چیزی را » و « چه کسی را » می آید.

« درس دوازدهم: دوستی و مشاورت »

نشانه مفعول: معمولاً بعد از مفعول حرف « را » می آید. مانند: دهان را فراخ باز نکند (« دهان » مفعول، « را » نشانه ی مفعول) مثال دیگر: دست و جامه را آلوده نکند

مفعول نشانه مفعول

* فعل: فعل بر انجام دادن کار یا داشتن حالتی از روی دادن امری دلالت می کند.
فعل دارای سه زمان است: گذشته، حال، آینده (گفتم، می گویم، خواهم گفت).
مانند: چیزی را که از غیر او پرسند جواب نگوید (پرسند و نگویند: فعل)

« درس دوازدهم: دوستی و مشاورت »

منظور از عبارت « مرد اگر بی برادر باشد به که بی دوست » چیست؟ ارزش دوست خیلی والاتر از برادر تنی است و دوست واقعی بسیار ارزش دارد.

در دستور زبان فارسی کهن هرگاه حرف (که) پس از صفت تفضیلی (به = بهتر) بیاید به معنای حرف اضافه (از) به کار می رود. بنابراین (به که) یعنی بهتر از.

ماضی استمراری علاوه بر شکل امروزی (می روم و...) ، در گذشته به صورت های گوناگونی به کار می رفته است:

« همی » به جای « می » همی رفت ،

« همی » و « ب » در اول: همی برفتم

« همی » در آخر: تور سیدی همی

« همی » در اول « ی » در آخر: همی رسیدمی

« ی » در آخر ، به جای « می » : یافتمی

« درس دوازدهم: دوستی و مشاورت »

۱- معنی واژه‌های زیر را بنویسید.

مشفق: فضیلت: نیاکان:

۲- هم خانواده کلمه ها زیر را بنویسید.

حکیم: درس:

۳- مفرد کلمه ها زیر را بنویسید.

دوستان: مطالعات: نقاط:

۴- به کلمه ی زیر یک صفت اضافه کنید و با آن یک جمله بنویسید.

استاد:

۵- در عبارت زیر چند فعل امر وجود دارد پیدا کنید.

پس به کار دوستان اندیشه کن و دوستی بر مردمی و احسان تازه‌دار و چون دوست نو گیری
پشت بر دوستان کهن، مکن.

۶- جمله های زیر را از نظر املايي بررسی کنید و شکل درست آن را بنویسید.

الف - مردمان تا زنده‌اند از دوستان (ناگذیرند_ ناگزیرند)

ب- مشورت ناکردن در کارها (ضعیف رایي - ظعیف رایي) باشد.

۷- معنی عبارت زیر را بنویسید.

در هر کار نیک و بد به ایشان مشفق باش تا چون از تو مردمی بینند، دوست یکدل شوند.

« درس دوازدهم: دوستی و مشاورت »

۸- مخالف کلمه ها زیر را بنویسید.

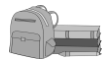
واقعی \neq مشکل \neq

۹- کلمه ها زیر را با (ان) جمع کنید.

بیننده: بنده:

۱۰- عبارت زیر را به زبان ساده بنویسید.

یکی دو پیراهن بیشتر پاره کردن.

« درس دوازدهم: دوستی و مشاورت »

۱- تصویری از تهران قدیم بچسبانید یا ترسیم کنید ، سپس آن را در یک بند توصیف کنید .

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس دوازدهم: دوستی و مشاورت »

۲- متن زیر را در پنج سطر ادامه بده .

در تهران قدیم شب چهارشنبه سوری با مراسم با شکوهی برگزار می شد از جمله این مراسم

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۳- دو فعل که به مفعول نیاز داشته باشد بنویسید.

۴- دو فعل که به مفعول نیاز نداشته باشد بنویسید و جمله بسازید.

مای درس

۵- مترادف کلمه‌های زیر را بنویسید.

نادان:

ناتوان:

عقیده:

www.my-dars.ir

« درس دوازدهم: دوستی و مشاورت »

۶- هم خانواده کلمه تفکر را بنویسید.

۷- در جای خالی کلمه ها مناسب بنویسید.

الف- منادا و اصوات به حساب می آید. (مفعول - شبه جمله)

ب- قسمتی از جمله که درباره‌ی نهاد توضیح می دهد نامیده می شود. (گزاره - قید)

۸- بیت زیر چند جمله است؟

خندید برو شعله که از دست که نالی ناچیزی تو کرد بدین گونه تو را خار

۹- عبارت زیر را به نثر ساده نوشته و نهاد و گزاره آن را مشخص کنید.

باز به گردون رسید ناله‌ی هر مرغزار

۱۰- ویژگی های یک دوست خوب را در دو سطر بنویسید.

.....
.....

۱۱- متن درس را بخوان و کلمه های که صدای س (سین-صاد-ث) و صدای ت (ت-ط) دارد را بنویسید.

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

بازخورد آموزگار و اولیاء

« درس دوازدهم: دوستی و مشاورت »

نکات طلایی

« درس سیزدهم: درس آزاد »

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

نکات راهنمای معلم

« درس سیزدهم: درس آزاد »

تمرین های کلاسی

« درس سیزدهم: درس آزاد »

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

صفحه ۶۵۸

تکلیف

« درس سیزدهم: درس آزاد »

بازخورد آموزگار و اولیاء

« درس سیزدهم: درس آزاد »

مای درس

گروه آموزشی عصر

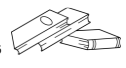
www.my-dars.ir

« درس چهاردهم: راز زندگی »

- ۱- گاهی شاعر یا نویسنده برای اثربخشی بیشتر ، زیبا ساختن و ساده کردن مفاهیم یا نوشته ی خود از زبان موجودات و اشیاء سخن می گوید و رفتار انسانی را به آنها نسبت می دهد. مانند :
غنچه با دلی گرفته ، گفت یا گل به خنده گفت :
در این نمونه ، شاعر ، غنچه و گل را مانند انسان پنداشته و ویژگی های انسانی را به آنها نسبت داده است . به این کار ((شخصیت بخشی)) می گویند.
- ۲- مناظره : گاهی در نوشته یا شعر ، شخصیت های انسانی و یا غیر انسانی به صورت پرسش و پاسخ و یا بحث و مجادله به گفت و گو می پردازند ، که به این کار مناظره می گویند . در شعر این درس شاعر با رو به رو قرار دادن غنچه و گل و هم سخنی آن دو از این شیوه ((مناظره)) بهره گرفته است .

« درس چهاردهم: راز زندگی »

- ۱- ارتباط طولی این درس با درس مطالعات (بحث دوست و دوست یابی) و حفظ و نگهداری دوست خوب و امید داشتن به زندگی و ناامید شدن در برابر مشکلات.
- ۲- مبالغه : آرایه ای است که در آن امری طبیعی به صورت غیر طبیعی و بزرگنمایی شده بیان می شود (غلو)

برش چون بر رستم زال بود

به یک ماهگی همچو یک سال بود

« درس چهاردهم: راز زندگی »

۱- نعمت های خداوند را با ذکر مثال بیان کنند.

۲- تصور کنید در یک باغ پرگل ایستاده اید و چهچه ی بلبل هم به گوش می رسد ، گفت و گویی بین گل و بلبل را در یک بند بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

۳- با استفاده از جان بخشیدن برای هر یک از کلمه های زیر یک جمله بنویسید.

میوه :

کوه دماوند :

۴- کلاس خود را با استفاده از جان بخشی توصیف کنید.

مای درس

۵- دو نمونه مبالغه از درس هایی که تاکنون خوانده اید بنویسید.

گروه آموزشی عصر

۶- دو نمونه از مناظره از درس هایی که تاکنون خوانده اید بنویسید؟

www.my-dars.ir

تکلیف

« درس چهاردهم: راز زندگی »

۱- چند شیء انتخاب کنید و ویژگی های انسانی را به آنها نسبت دهید و داستانی در رابطه با آنها بنویسید .

۲- یک داستان کوتاه درباره ی نکته ی دستوری مناظره بنویسید و در کلاس بخوانید.

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

درس چهاردهم: راز زندگی

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس پانزدهم: میوه ی هنر »

۱- کلمه ی ((آ و خ)) را که در درس خواندیم یک واژه است . اما معنای یک جمله ی کامل را بیان می کند . گاهی برای حالت هایی مانند : آرزو ، اندوه و شادی و ... از کلمه هایی مانند ای کاش ، افسوس ، آفرین و ... استفاده می کنیم . این کلمه ها را شبه جمله می گویند . در پایان شبه جمله ، نشان ی میان عاطفی ((!)) به کار می رود .

این کلمه ها در ظاهر ، مانند یک جمله نیستند ولی معنای یک جمله ی کامل را بیان می کنند . به همین سبب ، شبه جمله هستند ؛ مانند : ((ندا و منادا)) (ای وطن)

۲- کلمه های زیر توجه کنید :

پار ← پارسال دی ← دیروز مه ← ماه

گاهی شاعران از کلمه ها کوتاه شده ای مانند ((یار ، دی ، مه ، گه و شد)) استفاده می کنند ، لازم است هنگام بیان معنی ، به این کلمه ها توجه داشته باشیم .

« درس پانزدهم: میوه ی هنر »

۱- هرگاه موضوعی قدیمی یا مطلبی از متون گذشته را با شاخ و برگ و شکل تازه تری بنویسیم آن را بازسازی کرده ایم . بازسازی وقایع و رویدادها یکی از راه های تمرین و تقویت نویسندگی است . می توان رویدادهای کوچک را به صورت یک داستان کوتاه بازسازی کرد .

۲- پروین اعتصامی شاعر پر آوازه ی شعر فارسی است وی در اسفند ماه ۱۲۸۵ خورشیدی به دنیا آمد پدرش یوسف اعتصامی معروف به اعتصام الملک از نویسندگان به نام ایران و مدیر مجله ای به نام بهار بود .

« درس پانزدهم: میوه ی هنر »

پدر پروین معلم بود و او را با شعر آشنا ساخت . دیوان پروین مشتمل بر قصیده و غزل و قطعه و مثنوی است وی در فروردین ۱۳۲۰ به علت بیماری در تهران درگذشت و آرامگاه او در شهر قم قرار دارد.

۳- ضرب المثل ، سخن کوتاه و مشهوری است که به قصه ای عبرت آمیز یا گفتاری نکته آموز اشاره می کند و جای توضیح بیشتر را می گیرد .

مانند : شتر در خواب بیند پنبه دانه گهی لپ لپ خورد گه دانه دانه

« درس پانزدهم: میوه ی هنر »

۱- نقش دستوری کلمه های مشخص شده را بنویسید.

دهقان چو تنور خود از یان همه بر افروخت

۲- در شعری که خواندید یک نمونه آرایه ی شخصیت بخشی بیابید و آن را توضیح دهید.

گروه آموزشی عصر

۳- پایان داستان ((درخت علم)) را به دلخواه بازنویسی کنید.

www.my-dars.ir

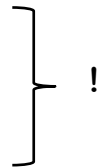

« درس پانزدهم: میوه ی هنر »

۴- فهم خود را از ضرب المثل ((مار گزیده از ریسمان سیاه و سفید می ترسد)) در یک بند بنویسید.

.....
.....
.....
.....

۵- دو جمله از درس قبل که خوانده اید پیدا کنید که علامت نگارشی زیر را داشته باشند؟

۶- در بیت زیر کلمه های کوتاه شده را پیدا کنید و بنویسید.

دی کودکی به دامن مادر گریست زار کز کودکان کوی به من کس نظر نداشت

مای درس

۷- تعداد جمله ها را در عبارت زیر بنویسید.

ای مردم ! بدانید که حق بر باطل پیروز می شود و با تلاش شما ، می توانیم دشمن را شکست دهیم.

www.my-dars.ir

« درس پانزدهم: میوه ی هنر »

۱- برای هر کلمه صفت یا مضاف الیه مناسب از درس پیدا کنید و بنویسید.

میوه ی صدای همه ی

۲- تحقیق کنید و بنویسید که پروین اعتصامی اهل کجا بود.

۳- یکی از اتفاق های به یاد ماندنی کلاس خود را بنویسید.

۴- در عبارت های زیر شبه جمله را مشخص کنید.

الف (آوخ که شدم هیزم ب) ای میوه فروش هنر ، این دکه و بازار

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس پانزدهم: میوه ی هنر »

« درس شانزدهم: آداب مطالعه »

- ۱- خلاصه نویسی یکی از راه های کسب مهارت در نویسندگی است . در خلاصه نویسی باید مطالب عمده و اصلی متن را ذکر کنیم و از نوشتن جزئیات چشم پوشیم.
- ۲- تفاوت قصه و حکایت :
حکایت ، در زمان و روزگار مشخصی اتفاق افتاده ، ولی قصه مقید به برش زمان نیست.
حکایت ، حتماً در بردارنده ی یک پیام اخلاقی یا نکته ای اجتماعی است ، در حالی که قصه ممکن است حامل پیام باشد یا صرفاً قصد سرگرمی داشته باشد.

www.my-dars.ir

« درس شانزدهم: آداب مطالعه »

- ۱- به کلمه هایی که از نظر تلفظ یکسان هستند اما از نظر معنی و شکل املايي با هم فرق دارند کلمه ها هم آوا می گویند.
- ۲- به کلمه هایی که از نظر نوشتاری مثل هم ولی از نظر آوایی فرق می کند کلمه های هم نویسه می گویند.
- ۳- کلمه هایی که هم از نظر آوایی و هم از نظر نوشتاری یکسان هستند ولی از نظر معنی متفاوت می باشند را کلمه های هم نویسه و هم آوا می نامند.
- ۴- هر داستان از قسمت های (عناصر) مختلفی تشکیل می شود که در اینجا با برخی از آن ها آشنا می شویم.

« درس شانزدهم: آداب مطالعه »

- الف) موضوع : فکر اولیه ای که به ذهن نویسنده می رسد و کل فضای داستان را در بر می گیرد ، موضوع داستان است . در شعر میوه ی هنر ، موضوع داستان ((شهر بخشی و مفید بودن)) است.
- ب) شخصیت : افراد حاضر در داستان را شخصیت می گویند . مثلاً در درس ((میوه ی هنر)) می توان به سپیدار ، تبر ، شعله و هیزم شکن اشاره کرد.
- ج) زاویه ی دید : شیوه ای که نویسنده برای بیان داستان ، انتخاب می کند و از زبان او سخن می گوید. زاویه دید داستان ، مشخص می کند که داستان از دید چه کسی ، بازگو شده است.

« درس شانزدهم: آداب مطالعه »

۱- هم خانواده ی کلمه ها زیر را بنویسید؟

مقصود: انس: جماعت: شرح:

۲- دو واژه ی زیر را به دو صورت بیان کنید و معنی هریک را بنویسید و با آن ها جمله بسازید:

خلق: ()

خلق: ()

۳- یک کلمه پیدا کنید و با خوان ترکیب کرده سپس جمله بسازید.

..... + خوان ←

۴- با مخالف کلمه های زیر جمله بسازید.

فایده ≠

محال ≠

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس شانزدهم: آداب مطالعه »

۱- داستان یکی از موضوعات شاهنامه را که به نظرت جالب است ، به طور خلاصه بنویسید.

۲- کلمه ی ملک را به سه صورت بخوانید و با آن ها جمله بسازید.

۳- در شعر ((به گیتی به از راستی پیشه کن)) قافیه ی ابیات را مشخص کنید.

۴- ویژگی های خود را به عنوان یک فرزند خوب بنویسید.

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

۵- متضاد کلمه های زیر را بنویسید.

غم ≠

غروب ≠

کامل ≠

درس شانزدهم: آداب مطالعه

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

صفحه ۸۵۵

« درس هفدهم: ستاره ی روشن »

۱- به کلمه های زیر دقت کنید:

- (زشت ، نیکو)

- (راستگو ، دروغ زن)

- (خوی نیک ، خوی بد)

این کلمه ها مخالف یکدیگر هستند آوردن دو کلمه با حسن متضاد موجب زیبایی و لطافت سخن می گردد . تضاد باعث تناقض ذهنی می شود مانند :

الف) گدای نیک فرجام به از پادشاه بدفرجام

ب) هرچه زود بر آید دیر نیاید

۲- در گذشته ، گاهی در جملات از حروف اضافه ی ((را)) به جای ((به)) استفاده شده است .
مانند :

برادران را وصیت کرد .

وصیت کنم شما را .

« درس هفدهم: ستاره ی روشن »

ابوالفضل بیهقی : نویسنده و مورخ معروف دربار غزنوی ، شهرتش بیشتر به خاطر کتاب تاریخ بیهقی می باشد که مهم ترین منبع تاریخی در مورد دوران غزنوی است . این کتاب در ایران ، نخستین بار توسط علی اکبر فیاض تصحیح شده است .

« درس هفدهم: ستاره ی روشن »

۱- جمله های زیر با به زبان ساده بنویسید.

الف) راست گفتن پیشه گیرید که روی را روشن دارد.

ب) هر که از شما به زاد بزرگ تر باشد ، وی را بزرگ تر دارید و حرمت او را نگاه دارید.

۲- مخالف کلمه های زیر را پیدا کنید و بنویسید.

راه آید \neq کردار زشت \neq

راست گوی \neq

۳- مخالف ، جمله ی زیر را به دو صورت بنویسید.

جمله	مخالف (۱)	مخالف (۲)
هوا خوب است	هوا سرد نیست	هوا گرم است
غذا خوشمزه است		

۴- از نظر بیهقی چه کسی نادان ترین مردم است؟

کسی که

۵- هر دو کلمه ی مخالف را در یک جمله به کار ببرید.

با انضباط ، بی انضباط

www.may-dars.ir

این سمت ، آن سمت

« درس هفدهم: ستاره ی روشن »

۶- کلمه های مخالف را پیدا کنید و بنویسید.

الف) در ناامیدی بسی امید است

ب) از ظلمت خود رهاییم ده با نور خود آشناییم ده

۷- یک درس دینی و اخلاقی که از داستان ((آوای گنجشگان)) آموختید ، در یک بند بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس هفدهم: ستاره ی روشن »

۱- از شعر نیایش ، سروده ی نظامی ، ردیف ها و قافیه ها را پیدا کنید و بنویسید.

۲- در مورد نظامی تحقیق کنید و در یک بند بنویسید.

۳- کلمه های مخالف را پیدا کنید و بنویسید.
الف) آتش جنگ تنها با پرچم صلح خاموش می شود.

ب) درنیابد حال پخته هیچ خام

۴- مخالف کلمه ها زیر را بنویسید.

آب شیرین \neq

خط راست \neq

مای درس
گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

« درس هفدهم: ستاره ی روشن »

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

